Malachiáš 1,1-5

Autor přípravy

Petr Kulík

1. První reakce
• zaujal mne dialogický charakter tohoto textu
• nevím, co si počít s Boží nenávistí a zlobou (Hospodin bořitel a ničitel)
• na druhou stranu mě velmi těší proklamace Boží lásky, která nemá lidskou příčinu

2. Text
2.1. Překlad (doslovný)
1 Výnos slova Hospodina proti Izraeli v rukou posla mého.
2 Zamiloval jsem si vás, řekl Hospodin. Ale řekli jste: V čem miluješ nás? Zdali (nebyl) bratr Ezau k Jákobovi?, je výrok Hospodinův. Ale zamiloval jsem si Jákoba.
3 A Ezaua nenáviděl jsem, proto zanechal jsem hory jeho nehostinnou pouští a dědictví jeho pro šakaly pouště.
4 Neboť řekne Edóm: Byli jsme zničeni, avšak vrátíme se a budeme stavět (na) sutinách. Tak pravil Hospodin zástupů: Oni budou stavět a já budu bořit. A nazvou je územím zvůle a ten lid, (na) který se hrozně hněval Hospodin na věky.
5 A oči vaše uvidí a vy řeknete: Veliký (jest) Hospodin za územím Izraele.

2.2. Exegetické poznámky
v. 1: kdo, skrze koho a ke komu mluví 6 událost prorockého slova, která se děje v tomto pořadí: Původce slova (Hospodin) 6 Zprostředvatel slova (Hospodinův posel) 6 Příjemce slova (Izrael)
• „výnos“ (aF'îm;) 6 od „nosit, nést“ (aFn) 6 tedy také „břímě“, „břemeno“ (Ex 23,4; Dt 1,12; Ž 38,5; Oz 8,10);
• užívá se jako ohlášení soudu nad pronárody (např. Iz 13,1; 15,1; 17,1) 6 v tomto slovu se implicitně skrývá kritika Izraele: Boží lid se podobá pohanským národům

• „proti Izraeli“ (lae_r"f.yl-la,) (BK)6 také je možné překládat „k Izraeli“; ovšem překlad: „o Izraeli“ (ČEP) zatemňuje tu zvláštní milost komunikace Hospodina se svým lidem (byť by se jednalo o slovo soudu) - v protikladu k Edómu (Mal 1,4 – viz „oni“, a nikoli „vy“)

v. 2: struktura: 1. Hospodinovo vyhlášení („Miluji vás“); 2. (malověrná) otázka Izraele 6 („V čem spočívá, že nás miluješ?“); 3. Hospodinova odpověď („Jákoba jsem si zamiloval“)
• to je (v rámci prorockých látek) naprosto ojedinělá forma (dailog)
• Izrael si dovolí vyslovit své pochybnosti; žádá po Bohu vysvětlení
• „milovat“ (bha) 6 z Božích úst (v 1. sg.) pouze zde! 6 Boží láska k Izraeli (Dt 7,8; 7,13; 23,6; Oz 3,1; 9,15; 11,1; 14,5; 1 Kr 10;9; 2 Pa 2,10; 9,8; Iz 43,4; 48,14; Jr 31,3; Ž 47,5)
• „Ezau“ (wf'[) 6 starší bratr Jákoba (boje mezi bratry: Gn 25,19-34; 27,1nn)
• „Jákob“ (bqo)[]y:) 6 „Zachycující patu“; „Podrážející nohy“ (Gn 25,26) 6 jistě není náhodou, že zde Hospodin užívá původního jména patriarchy 6 připomíná tím jeho potomkům, že Jákobovo vyvolení bylo založeno na Hospodinově milosti, nikoli na základě jeho kvalit
• Hospodin tedy jako důkaz své lásky k lidu Izraele předkládá svůj příklon k jejich praotci 6 poukazuje na dějiny spásy
v. 3: „nenávidět“ (anf) 6 „nenávist“ Boží vůči potomkům Ezaua se projevuje a) tím, že Hospodin k nim nemluví (nekomunikuje s nimi); b) tím, že je systematicky likviduje
• „nehostinná poušť“ (hm'm'v.) 6 požehnání Hospodinovo spočívalo také v hojnosti úrody 6 zde je opak (viz Ex 23,29)
• „šakal pouště“ (rB")d>mi !T;) 6 nejde zřejmě o nějaké určité zvíře (řec. Drakon) 6 Jb 30,29; Iz 13,22; 34,12; 43,20; Jr 9,11; 10,22; Mi 1,8
v. 4: „Edóm“ (~Ada/) 6 „Červenozem“ 6 „Oblast vyznačující se červenou půdou“; tak jako Izrael je jméno praotce i jeho potomků, tak Edóm je jméno praotce Edómců i Edómců samotných
• je to kostrbatá krajina, plná skalnatých rozsedlin, doupat a jeskyň
• mezi Edómem a Izraelem bylo nepřátelství 6 Edóm nesvolil, aby přes jeho území Izraelci přešli (Nu 20,18-21)
• Edóm – Adam 6 člověk, který se neohlíží na Hospodinovu vůli, ale řídí se svými pohnutkami

• „zničit“ (vvr) 6 už jen v Jr 5,17
• aktérem ničení je zde Hospodin – ničí a boří to, co Edóm tvoří
• „obrátit se“ (bwv); „stavět“ (hnb) 6 Edómci se obracejí, zkoušejí to znovu, stavějí 6 ale opět bez Boha 6 výsledek bude stejný
• „Hospodin zástupů“ (tAab'c. hw"hy>) 6 vojenský termín 6 Hospodin je Pánem všech nebeských i pozemských sil, nebeského vojska, démonů 6 původně vůdce izraelských vojsk (1 S 17,45), později neviditelných vojsk nebeských (1 Kr 22,13; Mt 26,53; Žd 1,14)
• „bořit“ (srh) 6 Ex 15,7; Mi 5,11 6 Hospodinovo svrchované a nebezpečné jednání 6 vojenský vpád 6 zničení, zpustošení 6 jako praktiky tehdejších způsobů války
• „území zvůle“ (h['v.rl lWbG>) 6 tam, kde se děje zvůle, tam, kde není řád, není si nikdo ničím jistý, tam, kde nemá cenu stavět obydlí 6 nikoli: Hospodin se hněvá 6 spíše nějaká temná síla 6 jen Izraelci vědí, že to činí Hospodin, Edóm to netuší
• „hrozně se hněvat“ (~[z)6 Hospodin se strašlivě hněvá na bezbožného (Ž 7,12); i na Jeruzalém se hněval (Za 1,12) 6 vesměs (kromě Př) je to Hospodinova pravomoc hněvat se…

v. 5: „a vaše oči uzří“ (hn"ya,_r>Ti ~k,ynEy[ew>) 6› chtěli jste důkaz, máte ho mít
• „a vy řeknete“ (Wrm.aTo) ~T,a;w>) 6 sami to vyznáte 6 nikdo vás nebude k tomu muset vybízet 6 bude to vaše vyznání
• ale: pochopí to jen lid Hospodinův (vy = Izrael) 6 nikoli všichni lidé
• „Veliký je Hospodin i za územím Izraele“ (lae(r"f.yl lWbg>li l[;me hw"ëhy> lD:äg>yI) 6 viz Ž 35,27; 40,17 6 jde tedy o Boží vládu nad celým světem, i nad těmi, kteří se proti němu (a jeho lidu) staví

3. Teologická témata a podněty (otázky) pro kázání

a) Hospodin mluví ke svému lidu
• je třeba zdůraznit, že už sám tento fakt je projevem Boží milosti (Hospodin (Já) – vyvolený lid (Ty))
• my rádi rozlišujeme mezi řečí káravou (ta je nám nepříjemná) a řečí pochvalnou (ta nás naopak těší) X ať už k nám Bůh mluví jakkoli (kárá, anebo potěšuje), prokazuje nám tím svou náklonnost

b) Hospodinova láska k jeho lidu

• dokážeme stavět na „pouhém“ Božím slovním ujištění o jeho lásce k nám?

• anebo potřebujeme důkazy Boží lásky? pokud ano, důkazy jakého druhu? (pocítit až tělesně jeho blízkost (charismatická zbožnost); anebo zakoušet jeho požehnání (uzdravení z nemoci, stálé zaměstnání, život v materiální hojnosti, uznání ve společnosti atd.)

• problém tkví v tom, že jsou chvíle (anebo delší období života), kdy tyto „věci“ neprožíváme

• znamená to potom, že nás už Bůh nemá rád, že už nás nemiluje?

• Hospodin zde svému lidu dává jen jediný „důkaz“ své lásky: argumentuje dějinami spásy (Jákoba jsem si zamiloval)

• křesťansky dotaženo: Bůh si zamiloval Ježíše (Mt 3,17) – a proto miluje i nás, kteří na jeho dílo navazujeme, stavíme život na jeho vzkříšení a kráčíme v jeho stopách

• jsme jeho milovaní – bez ohledu na to, jak se nám aktuálně vede a daří

c) Hospodin je zlý na Zlo

• církevní otcové v „Edómu“ viděli Satana (původce všeho zla) – je tedy možné Edóm spiritualizovat (Hospodin potírá Zlo tohoto světa)

• Edóm zde může symbolizovat lidskou pýchu a vyvyšování sebe sama (v. 4) – je zde tedy možné mluvit také o pokoře, jakožto správném postoji člověka vůči Bohu (Př 3,33n; Jk 4,6)

• narážíme zde ovšem také na Boží svatost (Ř 11,33-35) – Hospodin boří a ničí a hněvá se (a máme právo se na něj kvůli tomu zlobit, nebo třeba jen – humanisticky - zamlčovat tyto „temné“ biblické výpovědi?)

d) Hospodin je veliký – i za hranicemi Izraele

• jak se to má s Boží mocí? Je Hospodin veliký „i za hranicemi Izraele“? Je Pánem všeho stvoření – tedy i nad těmi, kteří jej neuznávají, nepočítají s ním, neznají ho?

• jak přemýšlíme my, křesťané, o Boží moci, o jeho vládě? Nejsou pro nás takovými hranicemi jeho působení (vlivu) zdi našeho kostela či modlitebny? Jedná Bůh svrchovaně i za „pomezím“ církve?

• teoreticky to uznáváme, v praxi se nám to tak ovšem často nejeví

• anebo je možné tuto výpověď chápat eschatologicky (ve smyslu: jednou vyznáte, jednou poznáte, že Hospodin je veliký).

edice

29

stáhnout PDF